

ASPECTE ALE EDUCAȚIEI ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII DURABILE

dr. Petrică Sorin ANGHELUȚĂ¹, drd. Carmen Georgiana BADEA²

Rezumat

Politicile de dezvoltare durabilă se manifestă atât în domeniul economic și social, cât și în domeniul protecției mediului. Măsurile de creștere economică sunt strâns legate de politicile de mediu. Din acest punct de vedere, articolul analizează o serie de indicatori din domeniul educației. Educația în domeniul mediului tratează aspecte referitoare la protecția mediului și folosirea resurselor. Cu toate acestea, creșterea necesităților de consum contribuie la creșterea poluării și a impactului negativ asupra mediului. Educația se poate constitui ca o premisă a obținerii dezvoltării durabile. Totodată, îmbunătățirea calității vieții poate fi realizată prin dezvoltare durabilă.

Cuvinte cheie: educație, dezvoltare durabilă, protecția mediului

Clasificarea JEL: I25, Q01

1. INTRODUCERE

Exploatarea industrială a resurselor naturale și continua degradare a mediului au determinat instalarea unei crize ecologice. Pentru a găsi soluții la această criză, omenirea a avut în vedere dezvoltarea durabilă. Abordarea nu se oprește numai la aspectele economice și sociale, ci se extinde și asupra calității vieții. Astfel, cadru global pentru combaterea sărăciei și îmbunătățirea nivelului de trai este furnizat de obiectivele de dezvoltare durabilă (CE, 2017b).

Politicile de dezvoltare durabilă se manifestă atât în domeniul economic și social, cât și în domeniul protecției mediului. Măsurile de creștere economică sunt strâns legate de politicile de mediu. Acestea sunt aplicate în mai multe sectoare și se întrepătrund cu aspectele referitoare la mediul înconjurător. Aplicarea măsurilor de protecție a mediului ar trebui să fie complementare intereselor economice. În acest mod, dezvoltarea industrială și considerentele de mediu pot conduce la dezvoltare durabilă. Măsurile de armonizare a sistemelor de management de mediu conduc la îmbunătățirea protecției mediului.

La nivel local și regional, există mai multe inițiative în domeniul educației și formării profesionale. Pentru multe dintre aceste inițiative, partenerii sociali au un rol important. Un exemplu al unei astfel de inițiativă îl constituie sistemul dual de formare profesională aplicat de Germania. Acesta permite elevilor să dobândească acele competențe de care au nevoie întreprinderile. Totodată, sistemul oferă condiții prielnice cooperării dintre școli, întreprinderi și elevi. Un alt exemplu este dat de modelul scandinav. Acesta asigură un echilibru între flexibilitatea pieței de muncă și tranziția la locurile de muncă. Se crează în aceste condiții locuri de muncă mai numeroase și de mai mare calitate. De asemenea, în Estonia se aplică un sistem de școlarizare electronică, care oferă posibilitatea elevilor să se pregătească în a utiliza cele mai noi tehnologii.

Educației adulților are o contribuție esențială la ocuparea pe piața muncii, adaptabilitatea socială și competitivitate. Totodată, politicile de cooperare europeană în domeniul educației și formării profesionale alocă măsuri deosebite educației adulților. Cu toate acestea, persoanele

¹ ANC, sorin.angheluta@gmail.com

² Academia de Studii Economice din București

trecute de o anumită vârstă și persoanele mai slab calificate nu participă în aceeași pondere la procesul de învățare pe tot parcursul vieții așa cum se întâmplă în cazul persoanelor mai tinere. La nivel european, se dorește realizarea unei legături durabile între educație, învățarea pe tot parcursul vieții, formarea profesională și ocuparea forței de muncă. Astfel, noile oportunități vor conduce la necesitatea unor investiții masive în competențe, precum și o regândire majoră a sistemelor de educație și de învățare pe tot parcursul vieții (CE, 2017a).

Acțiunile oamenilor asupra mediului au diferite efecte. Aceste efecte ne pot afecta viitorul. Dezvoltarea durabilă presupune aplicarea acelor metode care să aibă în vedere protejarea împotriva naturii poluării.

2. INDICATORI ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI

Se consideră că principal motor al dezvoltării îl constituie educația. Aceasta „este un bun public, un drept fundamental al omului și o bază pentru a garanta realizarea altor drepturi. Este esențial pentru pace, toleranță, împlinire umană și dezvoltare durabilă”. De asemenea, cheia pentru realizarea ocupării și pentru eradicarea sărăciei o constituie educația (UNESCO, 2016). Pentru ca educația să aibă în continuare un rol important în dezvoltarea durabilă sunt necesare măsuri în ceea ce privește accesul, echitatea și incluziunea, calitatea și rezultatele învățării. Un alt aspect ce ar trebui abordat în perioada următoare ar putea fi educația persoanelor dezavantajate și a persoanelor cu dizabilități.

Promovarea creativității și a cunoașterii poate fi realizată printr-o educație de calitate. Astfel, poate fi asigurat procesul de dobândire a abilităților fundamentale de alfabetizare și numeratie, precum și abilitățile de analiză și de rezolvare de probleme. În acest mod, educația pentru dezvoltare durabilă oferă dezvoltarea acelor abilități și atitudini care permit oamenilor să ducă o viață sănătoasă și împlinită.

Educația în domeniul mediului tratează aspecte referitoare la protecția mediului și folosirea resurselor. Cu toate acestea, creșterea necesităților de consum contribuie la creșterea poluării și a impactul negativ asupra mediului. Astfel, pentru realizarea dezvoltării durabile este nevoie de acțiuni de limitare a poluării și de modificare a modelelor de consum. Apariția unor industrii din ce în ce mai sofisticate contribuie la creșterea gradului de consum și a poluării. Educația permite atât adoptarea unor decizii în cunoștință de cauză, cât și promovarea democrației. Acestea sunt premise pentru obținerea dezvoltării durabile. Îmbunătățirea calității vieții, realizarea unei lumi mai sigure, mai sănătoase și mai prospere, poate fi realizată prin dezvoltare durabilă.

Astfel, Tabelul 1 prezintă situații comparative pentru țările membre ale Uniunii Europene în ceea ce privește o serie de indicatori din domeniul educației.

1	Participarea adulților la învățare (grupa de vârstă 25-64 ani) (%)		Nivelul de educație terțiar (grupa de vârstă 30-34 ani) (%)		Cel puțin nivelul de învățământ secundar superior (grupa de vârstă 25-64 ani) (%)		Cei care au părăsit timpuriu educația și formarea (%)	
	2	3	4	5	6	7	8	9
	2006	2016	2006	2016	2006	2016	2002	2016
Uniunea Europeană	9,6	10,8	29	39,1	70	77	17	10,7
Austria	13,2	14,9	21,1	40,1	80,1	84,5	9,5	6,9
Belgia	7,8	7	41,4	45,6	66,9	75,1	14,1	8,8
Bulgaria	1,6	2,2	25,3	33,8	75,5	82,3	20,7	13,8

	Participarea adulților la învățare (grupa de vârstă 25-64 ani) (%)		Nivelul de educație terțiar (grupa de vârstă 30-34 ani) (%)		Cel puțin nivelul de învățământ secundar superior (grupa de vârstă 25-64 ani) (%)		Cei care au părăsit timpuriu educația și formarea (%)	
Cehia	5,8	8,8	13,1	32,8	90,3	93,4	5,7	6,6
Cipru	7,4	6,9	46,1	53,4	69,5	79,6	15,9	7,7
Croația	3,1	3	16,7	29,5	74,1	83,1	8	2,8
Danemarca	29,2	27,7	43	47,7	81,6	80,7	9	7,2
Estonia	6,5	15,7	32,5	45,4	88,5	89,1	13,6	10,9
Finlanda	23,1	26,4	46,2	46,1	79,6	88,1	9,7	7,9
Franța	6,4	18,8	39,7	43,6	67,3	78,1	13,4	8,8
Germania	7,5	8,5	25,8	33,2	83,2	86,5	12,5	10,2
Grecia	2,1	4	26,9	42,7	59,2	71,8	16,2	6,2
Irlanda	7,4	6,4	41,3	52,9	66,7	80,1	14,6	6,3
Italia	6,1	8,3	17,6	26,2	51,3	60,1	24,2	13,8
Letonia	7,3	7,3	19,3	42,8	84,1	90,7	16,5	10
Lituania	5	6	39,4	58,7	87,8	94,6	13,4	4,8
Luxemburg	8,3	16,8	35,5	54,6	65,5	78,4	17	5,5
Malta	5,5	7,5	20,7	29,8	26,5	45,2	53,2	19,6
Marea Britanie	27,4	14,4	36,4	48,1	72,7	79,5	17,6	11,2
Olanda	15,9	18,8	35,8	45,7	72,4	77,1	15,3	8
Polonia	4,7	3,7	24,7	44,6	85,8	91,3	7,2	5,2
Portugalia	4,2	9,6	18,3	34,6	27,5	46,9	45	14
România	1,5	1,2	12,4	25,6	74,2	76,7	23	18,5
Slovacia	4,3	2,9	14,4	31,5	88,8	91,9	6,7	7,4
Slovenia	15,2	11,6	28,1	44,2	81,6	87,3	5,1	4,9
Spania	10,7	9,4	39,4	40,1	49,7	58,3	30,9	19
Suedia	18,8	29,6	39,5	51	78,9	85	10	7,4
Ungaria	4	6,3	19,4	33	78	83,4	12,2	12,4

Tabelul 1. Situații comparative pentru țările membre ale Uniunii Europene

Datele prezentate în coloanele 2 și 3 ale Tabelului 1 se referă la situația comparativă a participării adulților la învățare pentru persoanele cu vârsta cuprinsă între 25 și 64 de ani, pentru anul 2006, respectiv anul 2016. Se observă că, pentru anul 2016, cele mai ridicate procente de participare a adulților la învățare s-au consemnat în: Suedia, Danemarca, Finlanda, Olanda, Franța. Țările în care ponderea participării adulților la învățare a fost cea mai coborâtă sunt: România, Bulgaria, Slovacia, Croația, Polonia, Grecia. Față de anul 2006, în anul 2016, cele mai mari creșteri se înregistrează în: Franța, Estonia, Portugalia, Luxemburg. Față de anul 2006, în anul 2016, pentru următoarele țări valorile acestui indicator au scăzut: Marea Britanie, Slovacia, Slovenia, Polonia, România.

Figura 1 prezintă evoluția participării adulților la învățare în România, pentru perioada 2005-2016 (%). Se observă anumite perioade de stagnare ale valorilor (2006-2007, 2008-2009), precum și perioade de creștere și de scădere. În România, tendința ultimilor ani (2013-2016) este de scădere a ponderii participării adulților la învățare. Astfel, valoarea înregistrată în anul 2016 (1,2%) este cea mai mică din ultimii 12 ani, precum și cea mai mică dintre toate țările membre ale Uniunii Europene.

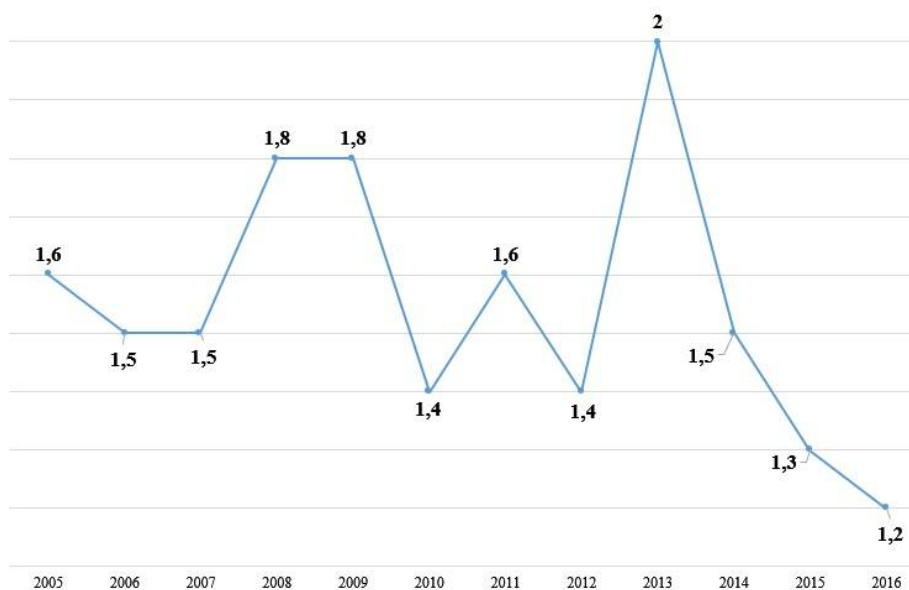

Figura 1. Evoluția participării adulților la învățare în România, pentru perioada 2005-2016 (%)

Un alt indicator este definit de procentul populației cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani care au absolvit cu succes studii superioare. Astfel, conform datelor prezentate în coloanele 4 și 5 ale Tabelului 1, se observă că față de anul 2006, în anul 2016 au crescut valorile pentru Cehia (150%), Letonia (122%), Slovacia (119%), România (106%). Totodată, o singură țară înregistrează scăderi la acest indicator: Finlanda (-0,22%). În anul 2016, țările în care procentul populației cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani care au absolvit cu succes studii superioare este cel mai ridicat sunt: Lituania, Luxemburg, Cipru, Irlanda, Suedia.

În cazul României, se observă o creștere continuă a procentelor, de la 12,4% în anul 2006, la 25,6% în anul 2016. Figura următoare prezintă evoluția ponderii populației cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani care au absolvit cu succes studii superioare, pentru perioada 2004-2016.

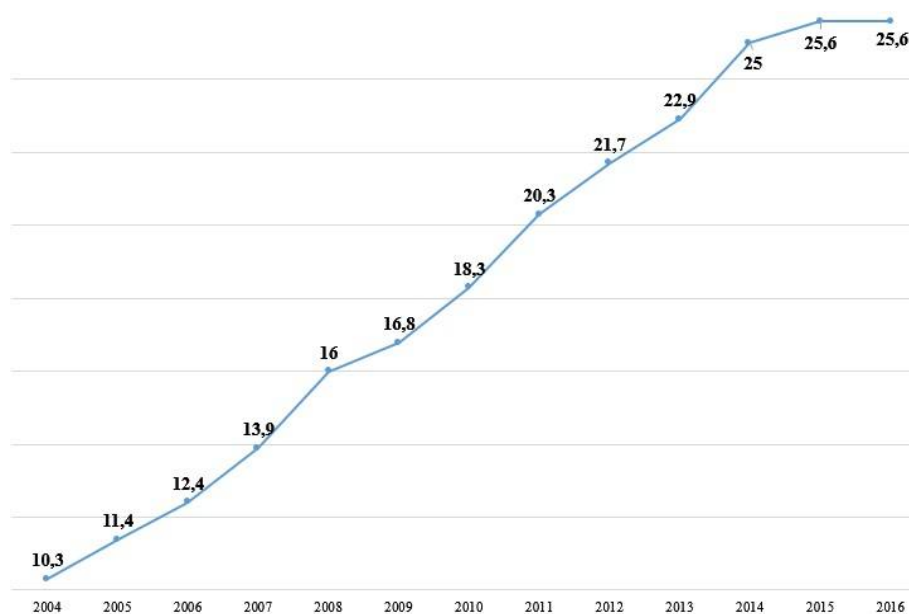

Figura 2. Evoluția ponderii populației cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani care au absolvit cu succes studii superioare, perioada 2004-2016 (%)

În coloanele 6 și 7 ale Tabelului 1 este prezentată situația comparativă a ponderii persoanelor cu vârsta cuprinsă între 25 și 64 de ani, care au absolvit cel puțin învățământul secundar superior.

Absolvirea învățământul secundar superior și dobândirea unei calificări de acest nivel oferă persoanelor posibilitatea de a participa activ la viața socială și economică.

Pentru anul 2016 se constată valori ridicate de peste 90% pentru: Lituania, Cehia, Slovacia, Polonia. Totodată, Malta, Portugalia, Spania și Italia au ponderea persoanelor cu vârsta cuprinsă între 25 și 64 de ani, care au absolvit cel puțin învățământul secundar superior sub 60%.

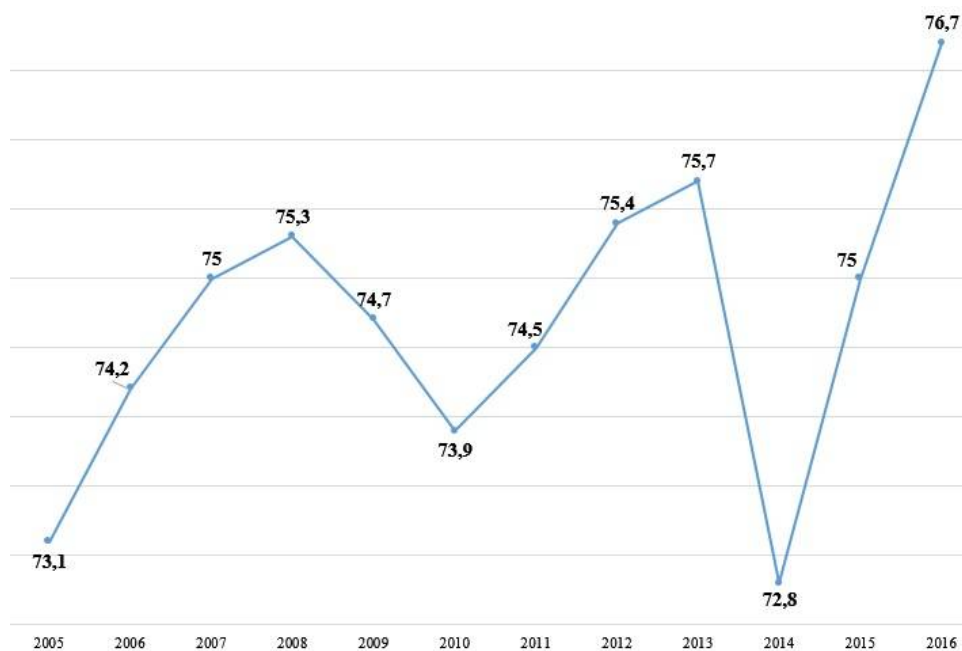

Figura 3. Evoluția ponderii persoanelor cu vârsta cuprinsă între 25 și 64 de ani, care au absolvit cel puțin învățământul secundar superior, perioada 2005-2016 (%)

Figura 3 prezintă evoluția ponderii persoanelor cu vârsta cuprinsă între 25 și 64 de ani, care au absolvit cel puțin învățământul secundar superior, în România, pentru perioada 2005-2016.

Se observă că sunt două perioade pentru care valorile sunt în descreștere (2008-2010 și 2013-2014), respectiv trei perioade pentru care valorile sunt în creștere (2005-2008, 2010-2013 și 2014-2016). Tendința ultimilor ani este de creștere a ponderii persoanelor cu vârsta cuprinsă între 25 și 64 de ani, care au absolvit cel puțin învățământul secundar superior.

Din acest punct de vedere, este important a se identifica măsurile care să facă educația cât mai relevantă. În acest mod, absolvenții vor deține acele abilități necesare în viață, precum și pentru capacitatea de angajare (CEDEFOP, 2017).

În România, populația școlară este în scădere. Figura următoare prezintă evoluția numărului de elevi și studenți înscriși în sistemul de educație, pentru perioada 2006-2015 (milioane persoane)

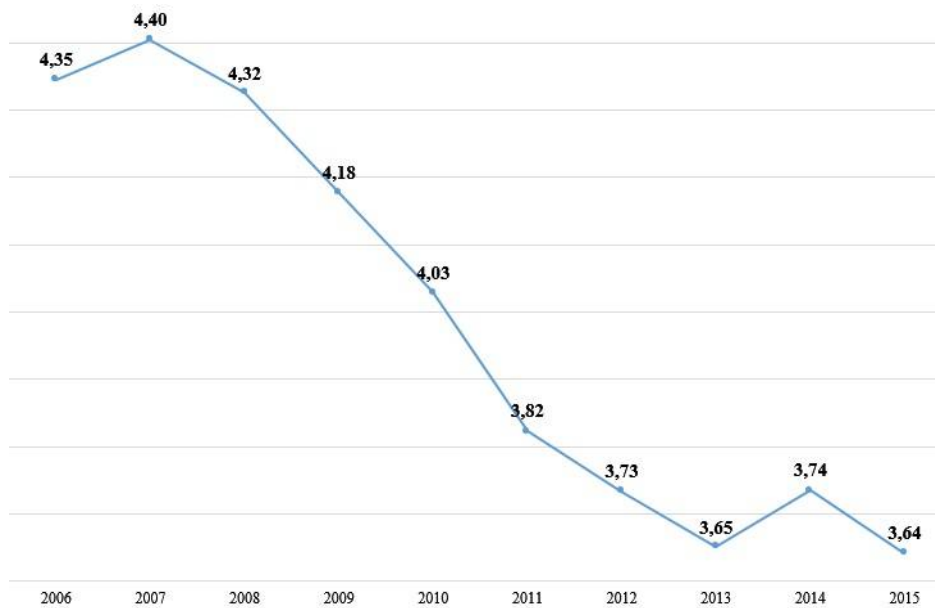

Figura 4. Evoluția numărului de elevi și studenți înscriși în sistemul de educație, pentru perioada 2006-2015

În anul 2015, față de anul 2007, se constată o scădere de aproximativ 760000 elevi și studenți. Totodată, față de anul 1990 populația totală școlară a scăzut cu aproximativ 28% (de la 5066031 în anul 1990 la 3642632 în anul 2015), iar cea din învățământul preuniversitar cu aproximativ 38% (de la 4121080 în anul 1990 la 2553861 în anul 2015).

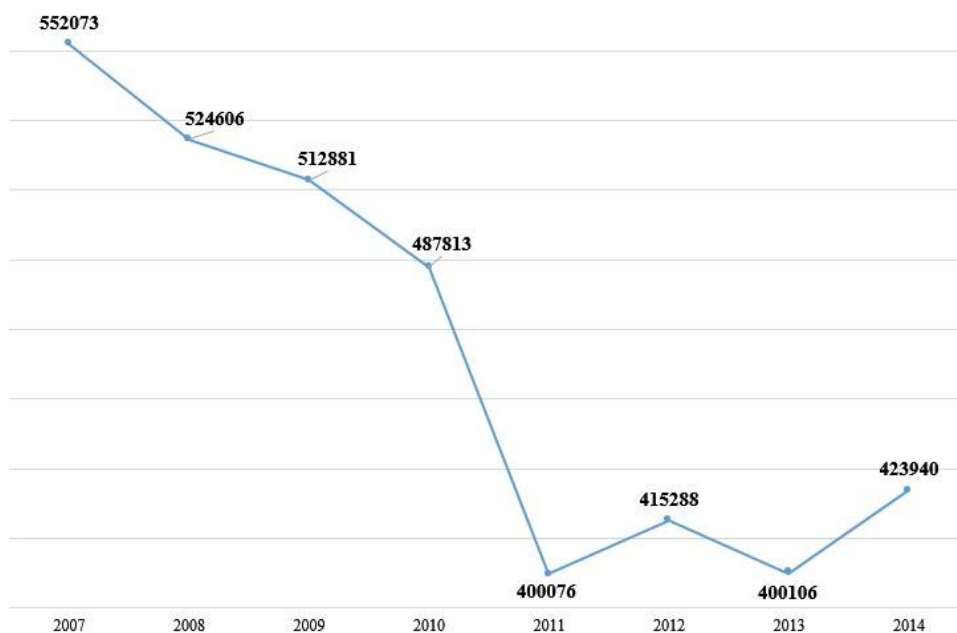

Figura 5. Evoluția absolvenților învățământului preuniversitar, pentru perioada 2007-2014 (persoane)

Figura 5 prezintă evoluția absolvenților învățământului preuniversitar, pentru perioada 2007-2014 (persoane), în România. Se observă că pentru perioada 2007-2011 numărul absolvenților a fost în continuă scădere. Totuși tendința ultimilor ani este de ușoară creștere a valorilor acestui indicator. Acest aspect este foarte important, mai ales din dorința de a asigura tuturor tinerilor oferte de locuri de muncă pe piața muncii (CE, 2016).

3. CONCLUZII

Asigurarea unei creșteri economice puternice, durabilă, echilibrată și favorabilă incluziunii poate fi asigurată prin consolidarea acțiunilor de coordonare a politicilor economice (CE, 2017b).

Eliminarea decalajului datorat tehnologiilor și a inovării face ca investiția în educație să devină o necesitate. Învățarea pe tot parcursul vieții oferă condiții de egalitate în ceea ce privește accesul la programele de educație și formare profesională. Astfel, după educația de bază, trebuie oferite tuturor persoanelor indiferent de vârstă condiții de acces la formarea și la dezvoltarea competențelor.

Comunitățile locale și regionale au posibilitatea de a promova oportunitățile de învățare de calitate pe tot parcursul vieții pentru toți membrii acestora. Este de dorit ca, în vederea unei educații pentru dezvoltare durabilă, să se poată utiliza căi de învățare cât mai flexibile. De asemenea, este oportună aplicarea unor măsuri de recunoaștere și validare a cunoștințelor, aptitudinilor și competențelor dobândite prin educația non-formală și informală. În vederea consolidării sistemelor educaționale și a diseminării cunoștințelor, pot fi utilizate tehnologiile informației și a comunicațiilor (UNESCO, 2016).

4. BIBLIOGRAFIE:

1. CEDEFOP, 2017. *SkillSet and Match – Promoting Learning for Work*
2. Comisia Europeană, 2016. *Starea Uniunii - 2016*
3. Comisia Europeană, 2017a. *Cartea albă privind viitorul Europei*
4. Comisia Europeană, 2017b. *Document de reflecție privind valorificarea oportunităților oferite de globalizare*
5. UNESCO, 2016. *Education 2030 – Incheon Declaration and Framework for Action for the implementation of Sustainable Development*
6. Institutul Național de Statistică, 2017. <http://www.insse.ro>
7. EUROSTAT, 2017. <http://ec.europa.eu/eurostat>